

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Inaxio Aramendi Telletxea

*Astigarraga,
Gipuzkoa
(1928)*

Aurkibidea

Biografia

Astigarragako Ergobia auzoan jaio zen. Ama Astigarragakoa bertakoa zuen eta aita, berriz, Itsasondotik etorria. 9 senidetan hirugarrena izan zen bera eta, 14 urte besterik ez zituela, burdingile ofizioa ikastera joan zen Donostiara. Horretan lan egin izan zuen jubilatuta arte, nahiz eta aluminioa gehiago lantzen zuten azken aldera. Emaztea Ordiziakoa hartu zuen eta Astigarragan bizi izan dira ezkonduz geroztik ere.

Zintak

ATG-019

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Ansa, Ainhoa
- **Data:** 2010-09-29
- **Iraupena:** 73 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Lizeaga, Irati

Pasarteak

1. Ergobia markesaren esku

- **Erref:** ATG-019/002
- **Iraupena:** 0:03:40. **Hasi:** 00:02:08. **Bukatu:** 00:05:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Astigarragako markesaren maizterra zen Inaxioren familia. Lursail asko zituen markesak Ergobia aldean, baina bere seme-alabek saldu egin zituzten azkenerako.

2. Eguberriak baino lehen errenta ordaintzera

- **Erref:** ATG-019/003
- **Iraupena:** 0:01:01. **Hasi:** 00:05:48. **Bukatu:** 00:06:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

<p>Inaxioren familia maizterra zenez, errenta ordaindu behar izaten zuten, beti eguberriak baino lehen. Diruz eta abere bidez ordaintzen zuten.</p>

Transkripzioa

- Ta baserritarrak eta, pentsatzen det maizter izateagatik edo.
- Bai bai, urtiak ordaintzeko errenta ta gero eguberritan kapoi paria gaiñera.
- A bai e?
- Bai.
- Ordun errenta diruz eta gero...
- Bai, bai, gero kapoiak eguberritan.
- Egun seiñalatu bat izaten al zan errenta hori pagatzeko?
- Bai, ez dakit ba Santo Tomas eguna edo eguberri aurretik, egunen batzuk eguberri aurretik izaten zien.
- Ta harek zer itten omen zun hainbeste kapoiekin?
- Erregalatuko zun bat edo beste ta beste batzuk... familian nola asko baitziren denak jango zituzten noski. Ez zituzten harrika botako.
- Ta haiek berak non bizi zian, familiya?
- Palazio Murguia edo, nola daon elizan ondun palazio horretan bizi zian.

3. Bederatzi senideko etxea

- **Erref:** ATG-019/004
- **Iraupena:** 0:02:45. **Hasi:** 00:06:49. **Bukatu:** 00:09:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Bederatzi senidetan hirugarrena zen Inaxio. Hamalau urterekin ikasi zuen ofizioa, baina etxean ere lan egin behar izaten zuen, barazkiak saltzetik bizi baitziren baserrian.

4. Inaxio errementaria

- **Erref:** ATG-019/005
- **Iraupena:** 0:01:44. **Hasi:** 00:09:34. **Bukatu:** 00:11:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:

Errementari ofizioa ikasi zuen Inaxiok hamalau urterekin. Soldadutzatik itzulitakoan ere lan horri ekin zion, eta geroago aluminioarekin lanean ibili zen.

5. Burnia lantzea eta sutegiak

- **Erref:** ATG-019/006
- **Iraupena:** 0:02:45. **Hasi:** 00:11:18. **Bukatu:** 00:14:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:

Burnia nola lantzen zuten azaltzen du Inaxiok pasarte honetan.

6. Donostian dena erderaz

- **Erref:** ATG-019/007
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:14:03. **Bukatu:** 00:15:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ekonomia eta industria » Kanpora lanera
- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren jarrera

Laburpena:

<p>Oso gazte hasi zen kanpoan lanean Inaxio, Donostian. Alde handia sumatu zuen honek Astigarragan eta Donostian, batez ere azken hau erdalduna zelako. Eskolan erderaz ikasi bazuen ere, kalean euskaraz egiten zuen beti.</p>

Transkripzioa

- Hemendik Astigarragatik hamalau urtekin atera.
- Bai.
- Donostiara juteko, ezta?
- Bai.
- Ta zer pentsatu zenun? Guri iruditzen zaigu orain hamalau urtekin ume bat dala.
- Bai, bai. Umiak giñan zeatikan Donostin, lantokitan, erderaz hitz egiten zan dena, ta guk hemen dena euskeraz. Ni hara aillegatu nintzanian oso motz.
- Ta eskolan ordura arte ez al zenun erderaz ikasi?
- Hemen? Eskolan erderaz ta kalia berriz gu dana euskeraz aritzen giñan. Kontraste bat zan. Baiño pixkanaka-pixkanaka hura're ikasi in genun.
- Ta eskolan erderaz e?
- Bai, dana erderaz gaiñera.
- Monjetan ikasi zenun edo?
- Pixka bat aurrena, ez dakit ba, hamar urte arte edo monjetan, ta gero berriz, maisuakin. Ayuntamientoko etxi hortan zan eskola garai hartan.
- Hori publikoa edo izango zen?
- Bai bai publikua zan bai.
- Eta bitan erderaz, monjekin bai ta?
- Bai. Biyetan erderaz.

7. Maisu-maistrak, erregela eskuan

- **Erref:** ATG-019/008
- **Iraupena:** 0:02:37. **Hasi:** 00:15:23. **Bukatu:** 00:18:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Moja eta maistrek euren lana arintzen zuten ahal zuten guztietan. Errespetu handia izaten zitzairen hauei, erregelaz zigortzen baitzituzten ikasleak. Neskak eta mutilak bananduta egoten ziren beti eskolan.

8. Gerra hasi zen eguna

- **Erref:** ATG-019/009
- **Iraupena:** 0:01:14. **Hasi:** 00:18:00. **Bukatu:** 00:19:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939)
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Gerra hasi eta soldaduak Astigarragan sartu ziren eguna oroitzen du Inaxiok. Larunbata zen, eta eskolara bidean zihoala, balen hotsa entzun zuen. Etxera abiatu zen berriro.

9. Emakumeak politikatik at

- **Erref:** ATG-019/010
- **Iraupena:** 0:01:37. **Hasi:** 00:19:14. **Bukatu:** 00:20:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra
- Politika » Jarrera politikoak » Emakumeak politikan
- Politika » Jarrera politikoak » Liskarrak politikan

Laburpena:

Batez ere gizonak izaten ziren politikan sartuta zeudenak. Herritik ihes egindakoak ere izan ziren batzuk Astigarragan.

10. Soldaduak txandaka egoten ziren herrian

- **Erref:** ATG-019/011
- **Iraupena:** 0:02:03. **Hasi:** 00:20:51. **Bukatu:** 00:22:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939)
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Inaxioren hemeretzi urteko osaba gerrara joan zen, soldadu. Noizean behin, etxera idazten zuen haren berri emateko.

11. Hitzaldi politikora joatea behartuta

- **Erref:** ATG-019/012
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:22:54. **Bukatu:** 00:24:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939)
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Soldaduek herri berri bat hartzen zutenean, hitzaldi politikoa egiten zen, jende askoren borondatearen kontra. Kontra zeuden hauek, askotan, behartu egiten zituzten hitzaldira joatea.

12. Gerraosteko egoera: gosea, baina janaririk ez

- **Erref:** ATG-019/014
- **Iraupena:** 0:03:06. **Hasi:** 00:25:01. **Bukatu:** 00:28:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Kontrabandoa
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Lan gutxi zegoen gerraostean, baina gosea, aldiz handia. Janaria oso kontrolatuta egoten zen errazionamenduaren bidez. Ogia estraperloan erosi behar izaten zen.

13. Aranoko errotara irin bila

- **Erref:** ATG-019/015
- **Iraupena:** 0:02:54. **Hasi:** 00:28:07. **Bukatu:** 00:31:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Kontrabandoa
- Baserría » Baserriko lanak » Errota
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Abere-hiltzea debekaturik zegoen gerraostean, baina etxean txerriak eta hegaztiak izateari esker egin zuten aurrera Inaxiok eta familiak. Artoa ehotzera errotara joan behar izaten zuten, gero taloa egiteko.

14. Umetako jolasak

- **Erref:** ATG-019/018
- **Iraupena:** 0:04:05. **Hasi:** 00:32:42. **Bukatu:** 00:36:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Umetan denbora pasa kaniketan, astoketan... jolasean aritzen ziren.

15. Alikateen jolasa

- **Erref:** ATG-019/019
- **Iraupena:** 0:01:38. **Hasi:** 00:36:47. **Bukatu:** 00:38:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Alikateen jolasa zertan zetzan azaltzen du Inaxiok.

16. Pilotan ibiltzeko edozein pareta

- **Erref:** ATG-019/020
- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 00:38:25. **Bukatu:** 00:39:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:

Pilotan asko ibiltzen ziren gaztetan, frontoirik ez eta etxe bateko paretan. Futbolean ere aritzen ziren pilota zahar batekin.

17. Mutilei hika, neskei zuka

- **Erref:** ATG-019/021
- **Iraupena:** 0:01:17. **Hasi:** 00:39:46. **Bukatu:** 00:41:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

<p>Hiketa erabiltzeko oso gertukoa izan behar zuen besteak. Hala ere, neskengana zuzentzeko zuketa erabiltzen zuten.</p>

18. Aingira bila errekan

- **Erref:** ATG-019/022
- **Iraupena:** 0:01:37. **Hasi:** 00:41:03. **Bukatu:** 00:42:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekak eta uretako jolasak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Erreka hurbil zutenez, askotan bertara joaten ziren umetan jolastera. Hamaika jolas ezberdin egiten zituzten.

19. Hernaniko zinema

- **Erref:** ATG-019/023
- **Iraupena:** 0:02:13. **Hasi:** 00:42:40. **Bukatu:** 00:44:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Aisia » Kultura » Zinema

Laburpena:

Neskak eta mutilak bananduta egoten ziren beti, hamazortzi bat urte bete zituzten arte.

20. Dantza lotua bekatu

- **Erref:** ATG-019/024
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 00:44:53. **Bukatu:** 00:45:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Garai batean dena bekatua zela dio Inaxiok, baita neskak etxera laguntzea ere.

21. Iganderoko meza

- **Erref:** ATG-019/026
- **Iraupena:** 0:01:04. **Hasi:** 00:46:33. **Bukatu:** 00:47:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Igandero joaten ziren mezara, eta umetan bezperetara ere bai.

22. Mendizaletasuna lagun

- **Erref:** ATG-019/027
- **Iraupena:** 0:01:57. **Hasi:** 00:47:37. **Bukatu:** 00:49:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Mendizaletasuna
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Lagun bati esker hasi zen mendian ibiltzen Inaxio, eta hasi zenez geroztik horretan jarraitu zuen.

23. Ergobiarako joera

- **Erref:** ATG-019/029
- **Iraupena:** 0:02:15. **Hasi:** 00:54:25. **Bukatu:** 00:56:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa

Laburpena:

Astigarragako gazte jendea Ergobiara joan ohi zen.

24. Astigarraga Donostiaren parte

- **Erref:** ATG-019/030
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:56:40. **Bukatu:** 00:57:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Udala

Laburpena:

Garai batean Astigarraga Donostiaren zatia bazen ere, Donostia ez zen Astigarragaz ia arduratzen.

25. Kale-simaurraren kudeaketa

- **Erref:** ATG-019/031
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:57:40. **Bukatu:** 00:59:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Udal langileak
- Natura » Ingurugiroa » Zaborren kudeaketa

Laburpena:

Ia hondakinik ez zen sortzen, baina sortzen zenari kale-simaurrea deitzen zioten. Errekara gauzak botatzeko ohitura handia zen, kristalak, zaborra...

26. Inguruko euskarak

- **Erref:** ATG-019/033
- **Iraupena:** 0:02:39. **Hasi:** 00:59:58. **Bukatu:** 01:02:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararekiko sentimendua
- Euskara » Euskararen egoera
- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

Gaur egungo euskara eta garai batekoa berdinak ez diren arren, Inaxiori gustatzen zaio oraingoa. Oiartzun eta Goizueta aldeko euskara ezberdin sumatzen ditu.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-05-24

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com